

تغذیه ماهیان زینتی

مترجم: دکتر منصور شریفیان*

موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

*Sharif_23m@yahoo.com

تاریخ دریافت: اسفند ۱۳۹۳ تاریخ پذیرش: آبان ۱۳۹۴

چکیده

استفاده از غذای مناسب، پایه و اساس برنامه‌های پرورش ماهیان زینتی محسوب می‌گردد. امروزه دامنه علم تغذیه ماهیان زینتی وسیع بوده و ناشناخته‌های زیادی در این زمینه وجود دارد ولی در عین حال مطالعات زیادی بر روی تکثیر و پرورش و تغذیه این دسته از ماهیان صورت پذیرفته است. این مطالعات به گونه‌ای بوده‌اند که می‌توانند دست مایه‌ای برای تحقیقات بعدی در این خصوص مهیا نماید. مقاله حاضر می‌تواند خواننده را با انواع ماهیان زینتی متدال و دسترس آشنا سازد. در این مقاله محورهای ذیل مدنظر قرار گرفته است:

- بیماری‌های تغذیه‌ای ماهیان زینتی
- عملیات غذاده‌ی و کیفیت آب-حداقل نیازهای غذایی ماهی کوی و کپور معمولی
- ارائه پیشنهاد در زمینه رژیم غذاده‌ی ماهیان زینتی
- ارائه برنامه برای تهیه نمودن مواد مغذی مکمل جهت مقابله با بیماری بی‌اشتهایی ماهیان زینتی
- آموزش خواننده در جهت شیوه آماده‌سازی غذای ژلاتینه جهت تغذیه ماهیان زینتی

کلمات کلیدی: ماهیان زینتی، تغذیه، درمانگاه تغذیه.

- ۴- بیان توصیه‌های لازم برای رژیم غذایی در خصوص چندین گونه از ماهیان زینتی
- ۵- بیان راه حل‌های مناسب برای تامین مواد غذایی مکمل در جهت مبارزه با حالات بی‌اشتهاایی ماهیان
- ۶- آموزش چگونگی تهیه جیره ژلاتینه و بالانس شده و خوراندن دارو به ماهی‌ها (در زمانی که دامپزشکان تشخیص استفاده از درمان‌های شیمیایی برای مقابله با بیماری‌های ماهی را داده‌اند).

غذاهای تجاری

غذاهای تجاری و قابل دسترس برای مراکز انفرادی پرورش ماهیان زینتی در بخش خصوصی از دامنه وسیعی برخوردار است. اکثریت غذاهای مذکور قابل عرضه در فروشگاه‌های حیوانات خانگی، و درمانگاه‌ها می‌باشند. این غذاها با ترکیب مشخص برای انواع گونه‌های مشخص شده ماهیان زینتی قابل استفاده است. عمدۀ غذاهای تجاری ماهیان به صورت تکه‌تکه شده، غذاهای شناور، پلت‌های غذایی باقابلیت ته نشینی، قرص‌های غذایی باقابلیت ته نشست، غذاهای خشک یخ‌زده و غذای زنده در بازار عرضه می‌گردد.

ویتامین‌های محلول در آب در مقابل ته نشست غذای ماهی آسیب پذیر هستند به طوری که این مواد در آب محل نگهداری ماهی حل می‌شوند. ویتامین‌های مذکور شامل ویتامین C، ویتامین B12، کولین و پانتوتئیک اسید هستند که طی مدت ۳۰ ثانیه بعد از شروع عملیات غذادهی از غذاهای تکه تکه شده (Flack diets) جدا شده و در آب ناپدید می‌گردند. ماهیان آب شیرین قادر به جذب این ویتامین‌های محلول در آب نیستند. با کاهش سطح تماس غذاهای مذکور با آب، میزان از دسترس خارج شدن این ویتامین‌ها به حداقل می‌رسد. بنابراین غذاهای پلت شده و غذاهای دان حداقل می‌شوند. مارماهیان صورت گرفته اند. باید توجه داشت که فقدان پرداختن به تمامی جزیيات در این مطالعات علمی همواره وجود دارد ولی این واقعیت دلیل موجبه بر عدم کارایی برنامه‌های پرورش و عدم آشنایی با این ماهیان و مبانی نیازهای غذایی آنها نمی‌باشد. به طور کلی اهداف مقاله حاضر به شرح ذیل می‌باشند:

۱- آشنایی خواننده با انواع غذاهای تجاری و قابل دسترس ماهیان زینتی و مزايا و معایب هریک از آنها

۲- بحث پیرامون بیماری‌های تغذیه‌ای، غذاهای ماهیان زینتی و کیفیت آب

۳- نشان دادن حداقل نیازهای غذایی ماهی کوی و ماهی کپور در قالب جدول‌های مربوطه

تقلید از طبیعت محل زیست موجود زنده به طور مناسب طراحی کنیم. زمانی که تمام اجزاء آکواریوم به صورت مناسب کار کنند. شرایط لازم برای حیات موجود زنده به نحوی مطلوب ایجاد و حفظ می‌گردد.

به عنوان یک دامپرشک و زمانی که مشغول درمان و یا جابجایی ماهیان هستیم، می‌بایستی به محیط آبی موجود زنده توجه نماییم. در شرایطی که محیط زیست انسان آلوده شود، انسان این اختیار را داشته که از محیط آلوده خارج شود. به طور مثال انسان می‌تواند از اتاق حاوی دود و گازهای مضر ناشی از مصرف دخانیات خارج شود. در حالی که یک ماهی در داخل آکواریوم تمام زندگی خود را در حجم ۱۰ گالن آب طی می‌کند. کیفیت آب نشان‌دهنده مدت زمانی است که موجود می‌تواند در آب زندگی کند. در صورتی که ماهیان بیش از اندازه تغذیه شده باشند و مواد غذایی خورده نشده در آکواریوم باشد و یا اینکه مواد نیتروژن خارج شده از بدن ماهی زیاد باشد، مواد سمی تقریباً در تمام محیط آکواریوم و یا استخراج وجود خواهد داشت. به عنوان یک قانون کلی باید پیذیریم که طول مدت تغذیه ماهی در داخل آکواریوم نباید بیشتر از ۳-۵ دقیقه باشد. در بیشتر مواقع، یک دفعه تغذیه نمودن ماهیان آکواریوم در طول مدت روز کافی می‌باشد. البته در این زمینه استثنائاتی نیز وجود دارد، به ویژه در مورد تغذیه و تامین احتیاجات غذایی ماهیان نورس (Fry). این استثنایات صادق است زیرا ماهیان جوان جهت تامین مواد مغذی مورد احتیاج خود نیاز به چند دفعه غذاده‌ی در طول روز در آکواریوم را دارند. نتایج اعلام شده توسط Pannevis and Erale (Parache) سانتی‌گراد جهت ماهیان زینتی نظیر ترانشون (Branchy daniorerio)، زبرا دانیوس (irrodoninnesi)، سیکلайд کری بن سیس (*Peluicachrom ispulcher*) و گورامی مهتابی (*Trichogaster microlepis*) (شکل های ۱-۴) به همراه تغذیه به میزان ۱ تا ۲/۵ درصد وزن بدن به صورت روزانه ضروری است. بنابراین اگر این آکواریوم شامل ۲۰ قطعه ماهی ترانشون (با وزن ۰/۲ گرم به ازای هر ماهی)، ۲۰ قطعه ماهی زبرا دانیوس (با وزن ۰/۳ گرم به ازای هر ماهی) و ۵ قطعه ماهی گورامی مهتابی (با وزن ۲ گرم به ازای هر ماهی) باشد، روزانه بایستی به میزان ۲۰ گرم ماهی به میزان ۲۰۰۰-۵۰۰۰ میلی‌گرم غذاده‌ی شود تا احتیاجات غذایی ماهیان مذکور برآورده شود. در مورد ماهی قرمز حوض (*Carassius auratus*) باید در شرایط ۲۰ درجه سانتی‌گراد دمای

اکتوپارازیتیس را در گله ماهیان زینتی شایع سازد. بعضی از آبزیان ماهی خوار (Pisicvorous) فقط می‌توانند از بعضی از غذاهای مشخص استفاده کنند. در این حالت پرورش دهنده‌گان می‌بایستی محل‌های عرضه مناسب غذاهای زنده را شناسایی کرده و از آنها جهت تغذیه ماهیان زینتی خود استفاده کنند. به طور کلی غذاهای زنده مانند کرم خاکی، کرم خونی، کرم سیاه، کرم حلقوی، میگوی آب شیرین (Brine shrimp) دارای خطر کمتری برای انتقال بیماری در این بیماری هستند. ولی در مواردی گزارش‌های انتقال بیماری در این خصوص نیز مشاهده شده است. غذاهای تجاری و غذاهای بسته‌بندی شده ماهیان اغلب فاقد فهرست مواد مغذی متسلکه خود هستند، به طوری که کارخانجات تولید این غذاها تمایلی به ارائه جزئیات مواد مغذی و مشخص نمودن تاریخ انقضای مصرف این غذاها را ندارند. غذاهای تکه‌تکه شده و غذاهای پلت باید در داخل ظرف‌های ویژه ای ذخیره شوند. این غذاها می‌بایستی در جاهای خنک (درجه حرارت ایده‌آل ۴ درجه سانتی‌گراد) و خشک نگهداری شده و با توجه به جنبه‌های اقتصادی باید درون کیسه‌ولهای کوچک قرار گرفته و به صورت پیوسته و مکرر مورد استقاده ماهیان قرار گیرند.

عملیات غذاده‌ی و کیفیت آب

مهتمترین دلیل بروز بیماری و مرگ و میر در گله ماهیان زینتی پایین بودن کیفیت آب می‌باشد. برخی مباحثات پیرامون اهمیت حیاتی مواد مغذی خوب و اینکه چطور این مواد مغذی می‌تواند باعث بحرانی شدن شرایط نگهداری ماهی شوند و بحث در خصوص اثرات بیشتر آنها در مقایسه با کیفیت آب در بروز مشکل فوق الذکر مطرح می‌باشد. اگر چه در این عرصه تعادل بین مواد مغذی در جیره غذایی به خصوص برای مدت طولانی ضروری است ولی در صورتی که آب تمیز نبوده و دارای مواد سمی باشد، مواد مغذی نمی‌توانند زمان کافی به عنوان یک فاکتور تعیین‌کننده در رشد را داشته باشند. شرایط مطلوب برای ماهیان گرم‌سیری (مشتمل بر آب تمیز و غنی‌شده از اکسیژن و درجه حرارت مناسب) می‌تواند باعث مقاومت در مقابل ابتلای موجود به بیماری شود.

آکواریوم‌های دست‌ساز بشر می‌توانند تقلیدی از شرایط مشابه با آنچه که در طبیعت موجود زنده وجود دارد، را داشته باشند. در این آکواریوم‌ها از فیلترها، پمپ‌ها، گرم‌کننده‌ها، نور مصنوعی و مواد شیمیایی استفاده می‌شود؛ به طوری که بتوانیم شرایط آکواریوم را در

شکل ۵: ماهی قرمز حوض (*Carassius auratus*)

محیط نگهداری شده و روزانه به میزان سه درصد از وزن بدن ماهی غذاده شود (شکل ۵).

شکل ۱: ماهی نئون تترایا (*Paracheirodon innesi*)شکل ۲: زبرا دانیوس (*Danio rerio*)شکل ۳: ماهی سیکلاید کری بن سیسیس (*Pelvicachromis pulcher*)شکل ۴: ماهی گورامی مهتابی (*Trichogaster microlepis*)

یکی از مهمترین دلایل شایع مرگ و میر ماهیان در آکواریوم‌های خانگی پرورش ماهیان زینتی بیماری سندروم دوست و یا همسایه (Friend or neighbor syndrome) است. سناریوی ایجاد این بیماری برای شما آشنا است؛ به طوری که خردیار ماهیان زینتی تصمیم می‌گیرد که برای مدت کوتاهی رسپار تعطیلات در فاصله نسبتاً زیادی از خانه شود. در این حالت به پیشنهاد او همسایه و یا دوستان، مسئولیت مراقبت از آکواریوم را به عهده می‌گیرند. در این حالت همسایه علاقمند به نگهداری این ماهیان به عنوان یک سرگرمی بیش از حد به ماهیان داخل آکواریوم غذا داده و بنابراین اثرات منفی توسعه سیکل نیتروژن و افزایش تولید سطح آمونیا در داخل آکواریوم نمایان شده و ماهیان در اثر افزایش آمونیا دچار بی‌اشتهای می‌شوند. در این حالت فرد نگهدارنده نگران شده و مقدار غذای بیشتر و متنوع تری به داخل آکواریوم می‌ریزد. به این امید که این ماهیان با زیادتر شدن و متنوع شدن غذا میزان خوراک خود را زیاد کنند. عملاین کار نتیجه معکوس می‌دهد. در این موقعیت‌ها بهترین توصیه به منظور جلوگیری از بروز این بیماری آن است که به افراد توصیه شود تا عملیات غذاده با تغذیه ساده و مکفی یک تا دو روز قبل از ترک محل و عزیمت به مسافت انجام و اجازه داده شود تا ماهیان در طول مدت این مسافت هیچگونه تغذیه دستی نشده و به عبارتی ماهیان تکلف تامین معاش خود را در طی این دوره به عهده گیرند. ماهیان در داخل آکواریوم و یا استخرهای پرورشی می‌توانند ۱۰ الی ۷ روز بدون استفاده از غذای دستی و مکمل زندگی کنند. در طول این مدت ماهیان می‌توانند از غذاهای طبیعی مانند لارو حشرات، جلبک‌ها و زئوپلانکتون‌های موجود در آب به طور مکرر تغذیه کنند. موضوع شیمی آب یکی از مهمترین قسمت‌های پیچیده آکواریوم ماهیان زینتی محسوب می‌شود. اگرچه تمرکز این مقاله بر روی این موضوع نمی‌باشد. لیکن

این حالت ماهیان زنده باقی می‌مانند ولی میزان افزایش ترکیب مذکور بایستی مهار شود چه در غیر این صورت شاهد افزایش و توسعه‌ی بیماری در سطح گله‌ی ماهیان داخل آکواریوم خواهیم بود. نیتریت به عنوان ترکیب حد واسط در سیکل نیتروژن محسوب می‌شود و می‌تواند به وسیله یک فیلتر زیستی سالم به ترکیب نیترات تبدیل شود. در تانک‌های آب شیرین و یا استخراه‌ای پرورش ماهی غلظت بیشتر از یک ppm می‌تواند برای ماهیان ضرر محسوب شود که در این حالت مانند مهره‌داران خشکی زی ترکیب نیتریت با هموگلوبین خون به صورت ترکیب مت هموگلوبین در می‌آید. ایجاد این ترکیب در خون را می‌توان نوعی سازش دستگاه تنفسی با افزایش غلظت این ماده در آب آکواریوم تلقی نمود. علائم کمبود و فقر اکسیژن به وسیله ضربان پمپاژ بیش از حد آبشش‌های ماهی و قرار گرفتن ماهیان بر روی سطح آب جهت بلع اکسیژن نمایان می‌شود. ماهیان دریایی اساساً حساسیت کمتری نسبت به افزایش سطوح نیتریت آب دارند. زیرا فراوانی یون کلر در آب دریا با میزان نیتریت محلول در آب در حالت رقبت تنکاتنگ قرار گرفته و باعث کاهش جذب نیتریت به وسیله غشاها آبششی می‌شود. لذا در مجموع مشکلات مربوط به مسمومیت به وسیله نیتریت در ماهیان زینتی آب شور به صورت محسوسی کمتر از ماهیان زینتی آب شیرین می‌باشد. نیترات به عنوان ترکیب نهایی سیکل نیتروژن می‌باشد اگر چه براساس سوابق تحقیقات قبلی نیترات به عنوان یک ترکیب غیر سالم معرفی کرده‌اند ولی تحقیقات امروزه نشان می‌دهد که افزایش سطح نیترات منجر به افزایش حالت هیجان (Stress) در ماهیان زینتی شده و در نهایت منجر به بروز بیماری می‌شود. چرخش منظم آب و پایش میزان نیتروژن آب می‌تواند در مدیریت نگهداری ماهیان آکواریومی تاثیر به سزایی داشته باشد.

احتیاجات غذائی

متغیرها و عوامل محیطی بر روی احتیاجات غذائی ماهیان زینتی تاثیرگذار می‌باشد. این متغیرها شامل تنوع گونه‌ای در آبزیان زینتی - درجه حرارت محیط پرورش ماهی، اندازه و سن ماهی و میزان فعالیت‌های ماهی می‌باشد. بدین لحاظ تقریباً غیرممکن است که بتوانیم فهرستی از نیازهای غذائی اختصاصی همه ماهیان زینتی را ارائه نماییم. زیرا ملاحظات زیادی در خصوص پایش وضعیت تغذیه ماهیان آکواریومی وجود دارد. ماهیان زینتی بیشترین انرژی مورد نیاز خود را از طریق جیره‌های غذائی حاوی چربی به دست می‌آورند.

مراجع علمی خوبی در این زمینه قابل پیشنهاد است. در اینجا لازم است سیکل نیتروژن به خاطر ارتباط نزدیکی که با موضوع غذادهی اکواریوم‌ها دارد. مورد بحث قرار گیرد. و بعد از آن به موضوع اکسیژن اشاره شود. ترکیبات نیتروژن به راحتی در درون آب داخل آکواریوم محلول می‌شوند. و مهمترین فاکتوری بوده که بر روی سلامتی ماهیان داخل آکواریوم تاثیرگذار می‌باشند. بیشترین نیتروژن وارد شده در آب داخل تانک در اثر غذاهای خورده نشده داخل اکواریوم و فضولات و زائدات ناشی از متابولیسم بدن ماهی می‌باشد. سیکل نیتروژن در داخل آب به وسیله دو باکتری مهم از جنس‌های *Nitribacter* و *Nitropsomunas* می‌باشند. این باکتری‌ها و سوبسترای آنها بهم چسبیده و مجموعاً آنها را تحت عنوان فیلترهای زیستی (Biological filter) می‌شناسیم. ترکیبات آمونیا، نیتریت و نیترات را به عنوان مهمترین ترکیبات نیتروژن در آب آکواریوم قلمداد می‌گردند. به طور کلی آمونیا به صورت یک ترکیب غیر یونیزه سمی (NH_3) و به صورت آمادگی داشته تا پس از تولید از خلال غشاها آبششی عبور کند. این موضوع در حالی است که ترکیب یونیزه غیر سمی (NH_4^+) نمی‌تواند چنین عملی را انجام دهد. نسبت بین این دو ترکیب در آب آکواریوم بستگی به عوامل گوناگون مانند درجه حرارت، فشار، میزان نمک محلول در آب و pH آب دارد. در این میان pH آب نقش مهمتری ایفا می‌نماید. زمانی که pH آب زیاد شود. نسبت ترکیب این دو ماده شیمیایی به طرف تولید ترکیب یونیزه غیر سمی (NH_4^+) پیش می‌رود. میزان کل آمونیا مشتمل بر مجموع دو ترکیب فوق الذکر در آب آکواریوم می‌باشد. به طوری که میزان کل این ماده مهلک معادل سه ppm در pH ۸/۵ در آب شیرین آکواریوم می‌باشد. و در آب شور همین غلظت کشنه را در pH ۶ برای چند روز می‌توانیم مشاهده کنیم. ولی سئوالاتی که امروزه برای افراد حرفه‌ای و آماتور در این زمینه وجود دارد آن است که "در چه سطحی می‌توانیم میزان آمونیا را خطر ناک تلقی نماییم؟". بهترین پاسخ برای تشخیص میزان آمونیا در آکواریوم به وسیله شاخص کسر فیلترینگ (Indicator of a filtering deficiency) تعیین می‌گردد در حالاتی که عمل فیلترینگ آب به صورت ناکافی باشد و یا به عبارتی میزان مواد زیستی دفعی ناشی از متابولیسم بدن ماهی بیشتر از قدرت فیلترینگ آب باشد میزان افزایش آمونیا همراه با کاهش میزان pH آب مشاهده می‌شود در

می‌آید. بیشتر جیره‌های تجاری ماهیان حاوی بالاترین درصد پروتئین در ماده خشک جیره می‌باشد ماهیان مانند سایر مهره داران نیازمند به استفاده از ۱۰٪ نوع اسیدهای آمینه می‌باشند (جدول ۱) تمامی این اسیدهای آمینه دارای منشاء حیوانی بوده به طوری که اختصاصاً در پروتئین‌های حیوانی قابل مشاهده می‌باشد در جایی که در جیره غذائی ماهیان پروتئین‌های گیاهی به عنوان یک بخش پروتئین جیره را تشکیل می‌دهد پروتئین‌های حیوانی در همان جیره مطلوبیت بیشتری برای ماهیان دارد. زیرا پروتئین‌های حیوانی دارای کارآئی بیشتری در مکانیزم‌های هضم و جذب دستگاه گوارش می‌باشند. در جدول یک اطلاعات جامعی درخصوص ویتامین‌ها مواد معدنی مواد مغذی خاص به منظور راهنمائی شیوه تغذیه ماهیان زینتی آورده شده است. این جدول درخصوص احتیاجات غذائی ماهی کوئ (Cyprinus carpio) می‌باشد دو مرجع علمی خوب جهت بحث پیرامون احتیاجات غذائی ماهیان زینتی وجود دارد که در آنان جزئیات بیشتری آورده شده است.

ولی میزان چربی حداکثر به میزان ۱۵٪ درصد جیره می‌تواند در سیکل تجزیه لیپیدی کبدی ماهی قرار گرفته و مورد تجزیه قرار گیرد. همچنین چربی‌ها می‌تواند در درون آب شکسته شده و منجر به تولید دی اکسید کربن (به عنوان یک ترکیب غیرسمی) در آب آکواریوم و استخراج شوند. این در حالی است که ترکیبات پروتئینی در اثر تجزیه به ترکیب سمی آمونیا و نیتریت تبدیل می‌شود. کربوهیدرات‌ها مورد احتیاج غذائی ماهیان نیستند و فقط در تعدادی از گونه‌های ماهی نظری ماهی قرمز طلائی و ماهی کوئی ترکیب کربوهیدرات‌ها در روده عقبی مورد تخمیر قرار می‌گیرد این عمل تخمیر منجر به هضم ترکیبات پیچیده کربوهیدرات‌ها در بدن ماهیان می‌شوند. در سایر ماهیان گیاه خوار و همه چیزخوار نیز استراتژی مشابهی در خصوص عملیات هضم کربوهیدرات‌ها ملاحظه می‌گردد. ماهی‌ها نمی‌توانند فرایند مناسبی در میکروفلورای روده برای هضم کربوهیدرات‌ها داشته باشند لذا بر این مبنای مواد گیاهی زیادی که در جیره آنها وجود دارد به صورت غیر قابل هضم در

جدول ۱: احتیاجات غذائی ماهی کوئ (Cyprinus carpio)

نوع ماده مغذی	واحد	مقدار مورد نیاز
پروتئین خام	درصد	۳۵
ویتامین‌ها (واحد در کیلوگرم جیره)	واحدین المللی IU	۴۰۰۰-۲۰۰۰
A	واحدین المللی IU	ناشناخته
D	میلی گرم	۱۰۰
E	میلی گرم	ناشناخته
K	میلی گرم	۰.۵
B1	میلی گرم	۵.۰
B2	میلی گرم	۲۸
نیاسین	میلی گرم	به وسیله ماهی کوئ ساخته می‌شود
B12	میلی گرم	۵.۰
B6	میلی گرم	۳۰-۵۰
پانتوتئینیت	میلی گرم	مورد احتیاج نیست
فولیت	میلی گرم	۴۴۰
اینوزیتول	میلی گرم	۱۵۰۰
کلورین	میلی گرم	۱.۰
بیوتین	میلی گرم	ناشناخته و مورد احتیاج
C	میلی گرم	
میزان اسیدهای آمینه بر حسب درصد پروتئین جیره		
آرژنین	درصد	۴.۳
هیستیدین	درصد	۲.۱
ایزولوسین	درصد	۲.۵
لوسین	درصد	۳.۳
لایزین	درصد	۵.۷

نوع ماده مغذی	واحد	مقدار مورد نیاز
متیونین	درصد	۳.۱
فنیل آلانین	درصد	۶.۵
تیرونین	درصد	۳.۹
تیریپتوفان	درصد	۰.۸
والین	درصد	۳.۶
مواد معدنی		
کلسیم	درصد	ناشناخته
کلرین	درصد	ناشناخته
مس	میلی گرم در کیلوگرم	۳۰
ید	میلی گرم در کیلوگرم	ناشناخته
آهن	میلی گرم در کیلوگرم	۱۵۰
منیزیوم	درصد	۰.۰۵
منگنز	میلی گرم در کیلوگرم	۱۳
فسفر	درصد	۰.۶
پتاسیم	درصد	ناشناخته
سلنیوم	میلی گرم در کیلوگرم	ناشناخته
سدیم	درصد	ناشناخته
روی	میلی گرم در کیلوگرم	۳۰

سیکلاید (دهان گردن) دارای معده کیسه مانند (Saccular stomach) هستند؛ در حالی که در ماهی قرمز طلائی و ماهی کوی این ساختار مشاهده نمی شود غذا به میزان ۱ تا ۳ درصد وزن بدن به وسیله سرنگ به داخل دستگاه گوارش تزریق می گردد همچنین مواد شیمیائی و داروها نیز می توانند به مخلوط غذا اضافه شده و جهت درمان ماهی استفاده شود. استفاده از غذای فرموله شده نوزاد انسان و غذاهای جیره پرورای مورد استفاده در سگ و گربه نیز می توانند به صورت مکمل در این روش تغذیه مورد استفاده قرار گیرد.

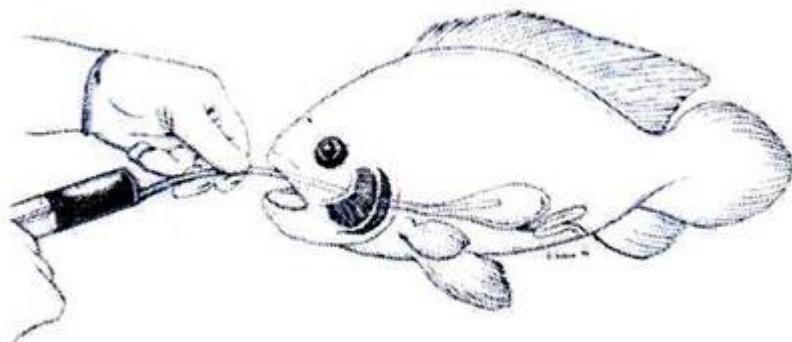
جیره های غذایی ژلاتینه

استفاده از داروهای شیمیائی و مکمل های غذایی در تغذیه ماهیان زینتی بسیار متداول است، لذا غذاهای ژلاتینه به عنوان یک روش ایده آل برای عملیاتی نمودن فعالیت مذکور مناسب است.

بیماری بی اشتہائی در ماهیان زینتی را می توان با مکانیزم های فرو بردن لوله به داخل مری و معده (شکل ۶) مداوا نمود. در این شیوه می بایستی از لوله هایی استفاده شود که مقدار کافی انعطاف پذیر بوده و فاقد نوک تیز باشد به طوری که عملیات غذادهی بدون ایجاد زخم و جراحت در داخل لوله های گوارش موجود در سطح شکمی و کمان های آبششی ماهی انجام شود. باید توجه نمود که این لوله در حلق ماهی جای گرفته و سپس غذاهای تکه تکه شده (Flakes) و غذاهای پلت شده در داخل آب به صورت محلول در آمده و از طریق این لوله وارد دستگاه گوارش ماهی شود.

جدول ۱ نشان دهنده احتیاجات غذائی ماهی کوی می باشد در این جدول میزان پروتئین خام به میزان ۳۵٪ مورد احتیاج بوده و همچنین میزان مواد معدنی (Minerals) و اسیدهای آمینه بر حسب درصد پروتئین جیره محاسبه شده است.

شکل ۶ نمایشی از ورود لوله به داخل دستگاه گوارش ماهی را نشان می دهد در این عملیات می بایستی از لوله های انعطاف پذیر استفاده شود همچنین آشنائی فرد متخصص با آناتومی دستگاه گوارش ماهی کمک زیادی به تشخیص مسیر هدایت لوله به داخل دستگاه گوارش ماهی می نماید. بیشتر ماهیان استخوانی مانند ماهی

شکل ۶ : شکل شماتیک از ورود لوله به داخل دستگاه گوارش ماهی

۷. به صورت جداگانه به ۲۵۰ میلی لیتر آب حرارت داده به طوری که به جوش باید.
۸. به میزان ۲۱-۳۵ گرم پودر ژلاتین بدون مزه به این آب داغ اضافه کنید و به خوبی مخلوط را به هم بزنید به طوری که پودر ژلاتین کاملاً حل شود.
۹. به مخلوط ژلاتین تهیه شده اجازه سرد شدن بدهید بدون آنکه به هم زده شود.
۱۰. عمل اضافه کردن مخلوط غذا (همراه با مقدار دارو به مخلوط ژلاتینه انجام دهید و سپس خوب تکان دهید سپس مخلوط را به صورت جداگانه در جای ثابت در داخل یخچال بگذارید بعد از یک ساعت غذا آماده بوده و می‌توانید آن را استفاده کنید و یا به مقدار مورد نیاز در معرض دمای فریزر جهت یخ زدن قرار دهید. برای به دست آوردن اندازه مناسب غذا متناسب با اندازه دهان ماهی (برحسب نوع ماهی مشخص می‌شود) با استفاده از رنده پنیر و یا استفاده از سیب زمینی پوست کن جهت قطعه قطعه کردن غذا اقدام نمایید. بدینهی است غذاهای یخ زده به راحتی در اثر رنده کردن به قطعات ریزتر تبدیل می‌شوند.

منبع

۱- Lewbart, A. G., 1998. Clinical Nutrition of Ornamental Fish. Seminars in Avian and Exotic Pet Medicine, Vol 7, No 3: pp 154-158.

توضیح ضروری: نوع و نحوه ترجمه حاضر لزوماً مورد تایید تحریریه آبزیان زینتی نمی باشد ولی تلاش گردیده تا حد امکان به سلائق و نظرات مترجم احترام گذاشته و از دخل و تصرف غیر ضروری پرهیز شود.

نتیجه گیری

تغذیه ماهیان زینتی یکی از مهمترین و حیاتی ترین اجزاء مدیریت آکواریومها و استخرهای نگهداری این ماهیان می باشد تعداد زیادی از عواملی که باعث توسعه موفقیت آمیز رژیم های غذائی ماهیان زینتی می شوند در این مقاله درج گردید. همچنین در این مقاله اصول قابل پذیرش جهت جیره های انتخابی، تعداد دفات و مقدار غذادهی، احتیاجات غذائی انواع گونه های ماهیان زینتی، اهمیت کیفیت آب و راهبرد جهت استفاده از مواد غذائی مکمل مورد بحث قرار گرفت. مقدار زیادی از متغیرها وجود دارند که بر روی احتیاجات غذائی ماهیان زینتی تاثیر گذار می باشد، لذا خوانندگان علاقه مند را می توان تشویق و ترغیب به تحقیق در خصوص مراجع علمی ضمیمه شده نمود.

۱. به میزان ۱۲۵ گرم از غذاهای تکه تکه (Flake food) یا غذای پلت ماهی (در حالی که هر نوع از غذای انتخاب شده خوب با هم مخلوط شده باشند) به داخل مخلوط کن بروزید.
۲. به میزان ۲۵۰ میلی لیتر آب بر روی آن ریخته و به خوبی مخلوط کنید.
۳. به مخلوط تهیه شده به منظور غنی سازی میزان ۲۵۰ میلی لیتر روغن کبد ماهی و ۲۵ میلی لیتر روغن گیاهی اضافه نمائید.
۴. به مخلوط آماده شده یک ظرف کنسرو ماهی ساردين، تون و یا به میزان یک ظرف شیشه ای محتوی اسفناج غذای نوزاد به مخلوط اضافه کنید.
۵. این مخلوط را به خوبی به هم بزنید.
۶. در این زمان مقدار مورد نظر دارو را به مخلوط اضافه کرده و مخلوط کنید.